

DAGENS FRÅGOR

Vänstervind mot tjänstemännen

Landsorganisationens ordförande Arne Geijer är missnöjd över tjänstemännens sätt att bete sig. Vid LO:s representantskapssammanträde den 15 december i fjol gick han till storms mot "kompensationstänkandet":

"Den genomsnittliga löneutvecklingen för industriarbetare har som bekant blivit riktpunkt för praktiskt taget alla andra grupper. Då det bakom industriarbetarnas löneutveckling ligger en produktivitetstegring, som uppnåtts efter en ofta mycket hårdhänt rationalisering, ter det sig synnerligen orimligt att denna löneutveckling automatiskt sedan skall tillämpas inom alla andra områden i samhället och i synnerhet då där rationalisering förekommer i liten eller ingen utsträckning. Kompensation för löneglidning uppfattas som självklarheter för många grupper utan att man beaktar skiljaktigheter i arbetsvillkor och arbetsförhållanden för dem man jämför sig med. Det nuvarande kompensationstänkandet är inte rimligt i sina praktiska konsekvenser. Det är förståeligt och acceptabelt, då det gäller löntagargrupper i samma inkomstlägen som dem med vilka jämförelse görs, exempelvis stats- och kommunalanställda i lägre lönegrader. Däremot måste det anses felaktigt, att de högst betalda löntagarna skall ha kompensation därför att t. ex. speciellt låglöneförbättringar genomföres inom industrin."

Herr Geijer talar då det gäller tjänstemännen om kompensationstänkande,

men sekunden efter är han inne på de sociala olikheterna på arbetsmarknaden — skillnaden i de sociala förmåner. Och då är det fråga om rättvisekrav, ingen kompensation.

Det är riktigt att tjänstemannaorganisationerna använt industriarbetarnas löneutveckling som ett av många instrument i bedömandet av sina egna lönekrav. En sådan slavisk följsamhet som herr Geijer antyder finns dock ingalunda. Man får emellertid inte glömma att industriarbetargruppen är den största arbetstagargruppen i samhället — varför skall då inte andra grupper observera denna grupps löneutveckling?

En stor del av löneglidningen är resultatet av det utvecklingsarbete, det planeringsarbete, det försäljningsarbete etc., som gjorts av tjänstemannakategorierna inom samma företag där arbetarna finns. Det är alltså ett rättvisekrav ur tjänstemannasympunkt att få vara med och dela en del av rationaliserings- och försäljningsvinsterna.

Men även tjänstemannagrupper utanför industrin kan ha samma krav. Den stegrade levnadsstandarden i landet medger ökade samhällsåtaganden i form av större och flera sjukhus, bättre vägar etc. Varför skall inte tjänstemännen i dessa verk och institutioner ha rätt till sin andel av standardhöjningen i landet? Att de därvidlag har industriarbetarna som måttstock på tänkbar höjning är inte så underligt. Det är väl inte så att LO tar ut alltför mycket?

Slaget mot de högre avlönade tjäns-

temännen är ett slag i luften, om man det minsta satt sig in i utbildningskostnader och progressivbeskattning. Och egentligen tror vi att herr Geijer inser detta men det tycktes honom opportunt för hemmabruk att avlossa en salva mot tjänstemännen. En bra bit över hälften av Geijers anförande är en historisk återblick över vad som skett och återstoden en allmän analys av framtidens förhandlingar. Måhända var det taktiskt med en avledningsmanöver i det allmänt sett slätstrukna anförandet.

Från tjänstemannasympunkt kan man ta herr Geijers angrepp med ro. Tjänstemannaorganisationerna vet att de inte är beroende av LO:s förhandlingar då de har sina egna, med SAF, med Civildepartementet, med Kommunförbunden. Det är så många faktorer de kan åberopa i sina egna lönebedömningar. Arbetsvärdering av enstaka befattningar och grupper av befattningar, värdet av den ena och den andra gruppens arbetsinsatser, marknadsvärde, samhällsekonomiska bedömningar etc. kommer här in i bilden. Om någonting skall sägas är det att LO:s egen lönepolitik tenderat att vara otidsenlig. Ibland utgör LO:s förhandlingar snarast en belastning för tjänstemännen.

Nej, herr Geijers anförande inför sitt fackliga forum ter sig inte så farligt. Värre är sådana företeelser som herr Edenmans förnekande av det rimliga i kompensation för undergången högre utbildning och herr Strängs skatteförslag, som inte tar minsta hänsyn till mellangrupporna. Det är politiska ståndpunktstaganden av stor räckvidd. Vänstervinden blåser snålt och hårdast blåser den kring tjänstemännen.

Samarbetssabotören

För kort tid sedan riktade centerpartiet en fråga till högerpartiet och folk-

partiet, om dessa var beredda att tillsammans med centerpartiet i riksdagen rösta för ett uppskov beträffande förslaget om ändring av jordförvärvslagen och bolagsförbundslagen. Högerpartiet svarade omgående, att man var beredd att förhandla och utsåg en tremanndelegation.

Men det var inte så hr Hedlund hade tänkt sig saken. I ett brev till hr Heckscher meddelade han, att han krävde ett ja eller nej beträffande uppskvsfrågan, innan han var beredd att "ta ställning till huruvida utrymme finns för överläggningar". Här inbjuder alltså hr Hedlund till samarbete, men i själva verket kräver han att såväl folkpartiet som högerpartiet skall säga ja till centerpartiet, innan detta är villigt att överhuvudtaget överlägga med sina tänkta partners.

Det hedrar hr Heckscher, att han i den situationen visade fortsatt tålmod och inte, som hade varit så välbefogat, mätte hr Hedlund skäppan full. I sitt svar hävdade hr Heckscher, att det är rimligt, att oppositionspartierna får tillfälle att överlägga i frågan, innan ställning kan tas, och tilllade: "I de inbördes förhållandena mellan våra partier bör det finnas plats för samarbete men icke för något ultimatum."

Den inträffade episoden ger en tydlig bild av den maktberusning, som nu uppenbarligen har gripit centerledaren. Även tidigare har hr Hedlund visat många prov på självtillräcklighet och arrogans, men vetskapen om att det för att uppnå en slagkraftig opposition i landet också är nödvändigt att ha med centerpartiet, har tydligen blivit för mycket för hr Hedlund. Det är egentligen groteskt, att centerpartiet men framför allt hr Hedlund — han torde ha många i de egna leden som är pinsamt medvetna om den roll han spelar — så länge givits tillfälle att förhindra en effektiv samverkan på den

borgerliga sidan. Alltsedan 1933, då bondeförbundet frånträdde den borgerliga samverkans politik, som varit dess ledstjärna under hela 1920-talet, har partiet och dess ledare, först Axel Pehrsson-Bramstorp och därefter hr Hedlund, ställt sig kallsinniga till samverkan med högerpartiet och folkpartiet och i stället valt att under långa perioder samarbeta med socialdemokraterna, till och med i regeringsställning, då dessa behövt stöd. Även mitensamverkan har tidigare avvisats av partiet. 1940 kom en debatt till stånd i denna fråga, sedan Västerbottens-Kuriren (19/9 1940) föreslagit en partisammanslagning. Bondeförbundet hade sina väljare på landsbygden och detsamma gällde — då — till 2/3 för folkpartiet. Tillsammans skulle de båda partierna kunna bilda ett stort landsbygdsparti. Bondeförbundet avböjde under hänvisning till att folkpartiet bestod av två riktningar: "Inga av de svenska partigrupperna torde f. ö. till sin sammansättning stå varandra så nära som högern och stadsliberalerna." (Sv. Landsbygden 24/9 1940.)

Därefter har det i vissa situationer tätt sig lämpligt för hr Hedlund att börja prata om mittenpolitik och mitensamverkan. Det har varit skicklig taktik att i ett läge, där de borgerliga väljarna börjat bli allt otåligare i sina krav på samverkan, tala om något annat. Man kan vara övertygad om att hr Hedlund aldrig menat något allvar med sitt prat om mittensamverkan. Detta har enbart varit taktik liksom politiken överhuvudtaget för cp-ledaren, något som tyvärr snart nog torde bli en smärtsam upplevelse för folkpartiet, då man gör upp bokslutet och finner, att det inte varit så särskilt många väsentliga frågor, där man varit överens. Det är pinsamt att i dagens läge se hr Ohlin, en gång den svenska borgerlighetens kanske främsta

hopp, dansa efter hr Hedlunds pipa, samme hr Hedlund som alltid varit allt samarbets störste sabotör. Men kanske det senaste utslaget av centerledarens "samarbetsvilja" kan bidra till att öppna ögonen på en del håll. Det vore i så fall på tiden!

SAC, LO och fallet Hammargren

I samband med fallet Majken Hammargren har SAC åter blivit aktuellt i dagsdebatten. Vad är då SAC?

Sveriges Arbetares Centralorganisation är vid det här laget en 55-årig organisation, som arbetar för den syndikalistiska idén. Men dess program av år 1965 skiljer sig förvisso från 1910 års manifest, som den unge advokaten Hugo Lindberg gjorde utkastet till. Organisationen, bildad under intryck av 1909 års från arbetstagar synpunkt misslyckade storstrejk, säger sig arbeta för ett socialistiskt samhälle enligt syndikalistiskt mönster.

Rörelsen är inspirerad av franska och även en del ryska — Bakunin, Krapotkin — förebilder. Om det franska inflytandet vittnar än idag dess nomenklatur — federationer, departement och associationer i den organisatoriska uppbyggnaden, liksom själva ordet syndikalism, d. v. s. fackföreningsrörelse. 1965 års syndikalister är knappast av 1910-talets ull: Sorels myt om generalstrejken får väl anses avskriven, liksom de anarkistiska tendenser, som då gjorde sig gällande. Dessa ledde i ett flertal fall till att syndikalisterna företog vilda strejker, vägrade acceptera kollektivavtalsystemet, organiserade regelvidriga blockader m. m.

Men som många andra har syndikalisterna blivit reformistiska, man har accepterat det parlamentariska styrelseskicket, man respekterar kollektivavtalsprincipen. Detta har dock skett efter ett flertal sprängningar i det förångna.

SAC önskar ett socialistiskt samhälle alltfört. Men inte av ett socialdemokratiskt slag. Man vänder sig nämligen mot staten som de skilda produktionsmedlens monopolägare. Smärre, självständiga enheter, inom vilka produktionsmedlen förvaltas, är syndikalismens mål. Verksamhetsområdet för SAC betecknas också som fackligt-ekonomiskt.

Vilken styrka har då SAC? Det högsta medlemstalet nåddes under 1930-talets missnöjesår, ca 36.000—37.000 medlemmar. Härpå följde en oavbruten nedgång fram till 1950-talets mitt med 16.000 medlemmar. Kurvan har därefter vänt och SAC räknar idag 20.500 medlemmar, jämfört med LO:s dryga 1,5 miljoner dock ett blygsamt tal. Medlemmarna finner man främst i Kopparbergs län, Norrland samt Stockholm. Största yrkesgruppen utgör 7.000 byggnadsarbetare.

SAC driver ingen central politisk verksamhet. Lokalorganisationer står däremot bakom "Frihetliga Kommunalfolket", som man finner i Älvdalen, Grangärde och några andra kommuner, där de ställer upp i kommunalvalen. Politiskt torde SAC-folket till stor del vara socialdemokrater men med starka andra inslag. Chefsombudsmannen lär sålunda vara folkpartist, någon kommunist kan påträffas och exempelvis Majken Hammargren är — högerkvinna!

Vid sitt 50-årsjubileum fick SAC lovord från flera håll för sin roll som opinionsbildare. Debattfriskhet, idealism och offervillighet framhölls. Särskilt har organisationen inriktat sig på stöd till den illegala spanska fackföreningsrörelsen. Under krigsåren verkade SAC som hård kritiker av såväl nazism som kommunism.

Med syndikalismens idé i tankarna betecknade man förr dess anhängare som ansvarlösa drömmare. Det ideologiska godset får väl idag inom SAC

som inom andra idépolitiska organisationer sägas vara satt på undantag. De praktiska insatserna kommer i förgrunden. Förhållandet till socialdemokraterna är då av intresse.

Idag fullgör SAC framför allt en viktig funktion. Ingen organisation har som SAC bevakat demokratin på arbetsplatserna, en nog så arbetskrävande uppgift. Här riktar man spetsen mot LO och SAP. Några exempel!

LO har sökt åstadkomma ett anställningsmonopol för de egna medlemmarna. Om en arbetstagare ej tillhör ett LO-förbund utan exempelvis SAC söker man få denne avskedad t. ex. genom blockad mot arbetsgivaren. Hur långt från sann demokrati detta är står helt klart. I ett uppmärksammat fall ledde ett sådant förfarande till — att arbetsgivaren gick in i Arbetsgivareföreningen! Genom detta medlemskap fick arbetstagaren sitt skydd för fri föreningstillhörighet! Försök till sådana monopol har LO eller snarare enskilda fackförbund som t. ex. Byggnadsarbetareförbundet sökt upprätta genom klausuler i byggnadsentreprenadkontrakt om företräde för LO-medlem till anställning. Här har SAC utgjort en viktig alarmfunktion mot antidemokratiska tendenser.

En annan uppmärksam händelse var då SAC av Socialstyrelsen och socialdepartementet vägrades förhandlingsrätt som representant för sina brandmän i deras egenskap av kommunalanställda. Detta fick efterspel i KU, där h- och fp-ledamöterna ville pricka dåvarande socialminister Torsten Nilsson för beslutet.

Kritik mot LO för bossvälde och byråkrati samt för den fackliga arbetarrörelsens politisering bör fullständiga bilden av SAC.

Fru Majken Hammargren, sedan fem år bussförare i Linjebuss i Göteborg, har utslutits ur sitt LO-förbund, Transportarbetareförbundet, på grund

av "illojalitet". Hon hade företagit en missnöjesgallup bland bussförarna i Västsverige, vilket ej föll Transports avd. 3 på läppen. Härtill kom att hon i frågecirulär gjort vissa uttalanden, som kunde tydas som rekommendation till SAC-medlemskap.

Fallet Hammargren är väl i sig föga märkligt. Men det är en mätare på hur lågt taket är inom svensk fackföreningsrörelse, som ju till största delen är SAP-monopoliserad. Ur den aspekten är det av värde, att en kritiker finns mot partiinpiskning, tendenser till anställningsmonopol och trångsynt byråkratisering och centralisering. Man kan här med bortseende från syndikalisternas ideologiska gods och tämligen ringa numerär se ett egenvärde i SAC som en fri och partipolitiskt obunden kritiker.

En stark fackföreningsrörelse är av stort värde för fred och stabilitet på arbetsmarknaden men en, som samtidigt är fri och självständig, är inte mindre värd.

Ny Europagiv

Europafrågan har på sistone fått en förnyad aktualitet. Den engelska labourregeringens exceptionella åtgärder gentemot sina partners i EFTA har på ett tydligt sätt visat hur svag organisationen i själva verket är och att den aldrig kan bli ett fullgott surrogat för EEC. Österrike upptar förhandlingar för att komma med i gemenskapen och i Danmark har Europadebatten flammat upp på ett sätt, som ger en antydning om att danskarna kan tänkas vilja gå sina egna vägar.

Det hittills största intresset har dock knutits till diskussionen i Storbritannien. Wilsonregeringen har tvingats till reträtt i fråga om Concordeprojektet och den nye utrikesministern, Michael Stewart, har besökt Bryssel. Icke mindre intressanta är de klara signaler, som hissats av det konserva-

tiva partiet. Europafrågan kom att bli ett huvudtema vid Young Conservatives' rikskongress i mitten av februari. Med deltagande av partiets främsta toppar, sir Alec Douglas-Home, Ted Heath, Reginald Maudling, Ian MacLeod och Keith Joseph blev den brittiska unghögerns kongress det första tillfälle, då de konservativa ledarna framträdde i samlad trupp efter valnederlaget i höst. För den som haft tillfälle att följa dessa rikskongresser råder ingen tvekan om den förändrade stämningen, jämfört med året tidigare. 1964 rådde en närmast defaitistisk stämning. Man syntes införstådd med att förlora det förestående valet. I februari 1965 var det fråga om helt andra tongångar. Det var en unghöger, som visserligen varit med om ett valnederlag men som samtidigt förlorat mycket knappare än man räknat med och som nu var full av tillförsikt inför framtiden, vilket inte minst märktes ifråga om de konstruktiva politiska greppen.

Förändringen märktes inte minst beträffande inställningen till Europafrågan. Visserligen har de unga konservativa från början helhjärtat slutit upp bakom tanken på att åstadkomma ett Europas Förenta Stater, men alldeles uppenbart har man dock i vida kretsar länge hyst den uppfattningen, liksom på sin tid Macmillan, att det skulle vara möjligt att i viss mån särskilja den ekonomiska och politiska gemenskapen. Nu var det inte längre någon tvekan, om vart man syftade. Den "vilja att vara europé", varom man så gärna talar om bland de sex, har tvivelsutan en god jordmån bland dagens unga konservativa i Storbritannien. I en rad motioner krävdes en helhjärtad uppslutning kring Europa-idén, kanske bäst formulerad i ett yrkande, där det sades: "Storbritannien har i dag två alternativ. Att bli den 51:a delstaten i USA eller den

7:e i den europeiska gemenskapen. För vår del kan ingen tvekan råda om att det är i Europa vi hör hemma." Denna proeuropeiska uppfattning återspeglades också i den närmaste ovationsartade uppslutningen kring de talare som pläderade för det förenade Europa och att Storbritannien skulle fullgöra sina skyldigheter.

Sir Alec hade följaktligen en lätt uppgift, då han inför ett begeistrat forum formulerade de engelska konservativas syn på Europafrågan. Han angrep starkt labours politik, som i så stor utsträckning skadat Storbritanniens anseende i Europa och framhöll nödvändigheten av att reparera dessa misstag: "Det kan inte råda någon tvekan om att den värld i vilken er generation och era efterföljare skall leva kommer att bli en, som utmärks av stor koncentration av ekonomisk och fysisk styrka. Produktionskapaciteten, stormarknaden och den intensiva försäljningsverksamheten är redan väl illustrerad i Förenta Staterna, och så småningom kommer Europa, Sovjetunionen och Kina att bli liknande maktkonstellationer. Och om jag har rätt i vad jag säger, att framtidens Europa kommer att bli en av de stora maktkonstellationerna — *ekonomiskt, militärt och politiskt* — då får Storbritannien inte försumma sin roll, då det gäller att bidra till skapandet av dess öde."

De konservativa har även i parlamentet riktat skarpa angrepp mot labour för dess Europapolitik. Frågan är hur Wilson kommer att agera i fortsättningen. Vissa tecken tyder på, att det börjar kännas i hög grad besvärande för den brittiska regeringen att ha en antieuropeisk stämpel på sig. Det kan inte anses uteslutet, att labour på allvar sadlar om och gör ansträngningar för att föra in Storbritannien i den europeiska gemenskapen, särskilt då man inser att den brittiska

ekonomiens problem måste lösas i ett större sammanhang. För de konservativa ligger det nära till hands att med kraft driva Europafrågan, då labour just på denna punkt har en av sina största svagheter. Men, som det har sagts, ingenting skulle heller kunna vara mera välkommet för de konservativa än att driva en valkampanj på Europatemat. I den senaste valrörelsen tvingades sir Alec att möta Harold Wilson på ett område, som är den senares specialitet: den ekonomiska politiken. Det skulle vara en tacksam chans till revansch, om sir Alec i stället fick tillfälle att leverera batalj på sitt specialområde: utrikespolitiken. I detta hänseende betyder helt visst Ted Heath's kunnande ytterligare ett plus.

Under alla omständigheter synes det som om man i Storbritannien fått en allt klarare blick för nödvändigheten av en aktiv Europapolitik. EFTA, som betyder åtskilligt för i synnerhet de nordiska länderna, kan av naturliga skäl aldrig få samma betydelse för Storbritannien. För småstaterna har EFTA inneburit, att man fått tillgång till den brittiska marknaden på fördelaktiga villkor. För Storbritannien kan den marknad, som EFTA-småstaterna erbjuder aldrig på allvar bli en ersättning för vad man förlorar på kontinenten. Dessa kalla ekonomiska realiteter torde ha bidragit till den nonchalans med vilken den brittiska regeringen behandlat sina EFTA-partners, låt vara att denna måhända i viss utsträckning varit omedveten. Det ställer EFTA-problemet i än skarpare belysning.

Säkert ligger det åtskilligt i Ted Heath's förmodande, att Storbritannien inte får någon reell chans att komma in i den europeiska gemenskapen förrän 1968. Mycket kommer dock att hända dessförinnan. Och det kan inte hjälpas, att statsrådet Langes och

den svenska regeringens attityd som om inga större problem existerade inom EFTA och den deklarerade tron på att den hittills förda politiken också skall kunna fullföljas i framtiden, rimmar dåligt med verkligheten. Inte bara Storbritannien utan också Österrike och Danmark söker målmedvetet efter möjligheter att få komma med i den europeiska gemenskapen. EFTA kan aldrig bli något annat än ett övergångsled till den större enheten. Men icke utan rätt, har EEC-länderna uppställt kravet på en medveten "vilja att vara europeisk". Detta innefattar kravet på en insikt, att morgondagens förenade Europa skall vara en ekonomisk, politisk och militär enhet. Kommer vårt land att stå utanför den europeiska gemenskapen och framhärda i en isolationism, som ofta bär draget av malplacerad yverborehet? Säkert är, att om detta inte skall inträffa, fordras det att man i vida kretsar börjar tänka om — och det mycket snart.

För många skolor?

Utbyggnad — eller uppbyggnad — av undervisningssystemet har av naturliga skäl från början kommit att stå i centrum för ansträngningarna att få i gång utvecklingsprocessen i u-länderna. Inriktningen har tett sig självklar — analfabetismen har upplevts som ett massivt hinder för spridningen av den information som krävs för att exempelvis introducera rationellare jordbruksmetoder eller hygieniska åtgärder, att icke tala om de problem som anpassningen till en begynnande industrialisering erbjuder. Stipendiatverksamhet och lärarutbildning av olika slag har varit en form av u-landshjälp som de rikare ländernas befolkning med lätthet har kunnat uppfatta som meningsfull och väsentlig — utbildningssamhälleas människor har haft lätt att inse att utbildningen också för de fattiga län-

derna måste vara nyckeln till framåtskridande.

U-länderna själva har i största utsträckning reagerat på samma sätt. Många värtaliga beskrivningar har lämnats av den intensiva, ofta rörande, efterfrågan på undervisning och bildning som förekommer på många håll i Afrika. De nya staternas ledningar har i regel också anslutit sig till samma prioritering. Det finns exempel på att afrikanska regeringar anslagit en fjärdedel av budgeten till skolprogrammet.

Det förefaller absurt att påstå, att denna politik skulle vara felaktig, och likväl finns det redan oroande tecken som tyder på att så är fallet — helt enkelt därför att utbildningspolitiken inte fungerar i det stora sammanhang där den måste inpassas.

Schematiskt uttryckt är det två faktorer som samverkar till att effekten inte blir den avsedda. Först och främst i många fall — kanske främst i "franska" Afrika — en orealistisk ambitionsnivå. I stället för att ge en elementär undervisning avpassad efter landets verkliga behov (som framförallt är en uppräckning av lantbruket) satsar man en orimligt stor del av de knappa resurserna på ett i och för sig aktningvärt försök att bygga upp en skola av fransk standard — och bildningstyp, en lyx som dessa länder naturligtvis inte på lång tid har råd att kosta på sig. För det andra snedvrides resultatet av de sociala ambitioner som är sammankopplade med skolutbildningen. Vad landet behöver är utbildade människor i jordbruket. Den utbildade — även den elementärt utbildade — anser däremot principiellt att utbildningen just precis skall befria honom från jordbruket, att den tvärtom ger honom en självklar rätt till "finare" sysselsättning i städerna. Byråkratin i u-länderna är otvivelaktigt relativt sett groteskt överutveck-

lad, men dock icke så yvig att alla huggade aspiranter kan tas emot. Resultatet blir helt naturligt, att ett manschettproletariat samlas i städerna, en fruktbar gröningsgrund för kverulans och revolutionära stämningar — med därav följande uppenbara risker för den politiska stabiliteten.

Utbildningsproblemet i Afrika är av allt att döma fel ställt. Kvantitativt är det redan på väg att lösas i långt större omfattning än vad man på sina håll föreställer sig — i länder som Gabon eller Sydcameroun går redan bortåt 80 procent av barnen i skolan! Däremot är icke den viktiga sidan av saken löst — att i det samlade utred-

ningsarbetet effektivt integrera och i väntan därpå rationellt dimensionera utbildningskampanjerna. Teoretiskt låter det rimligt att tala om att "Afrika ropar efter utbildning" eller att "analfabetismen måste likvideras först". I praktiken blir det svårt att operera efter sådana slagord, när man erfar att av 800 000 skolutbildade i Västra Nigeria för närvarande inte mindre än 650 000 går arbetslösa (enligt René Dumonts kända verk *l' Afrique noire est mal partie*).

På ännu en punkt måste de välmenande myterna om u-landsproblemen undanröjas och en realistisk insikt i läget komma i stället.